

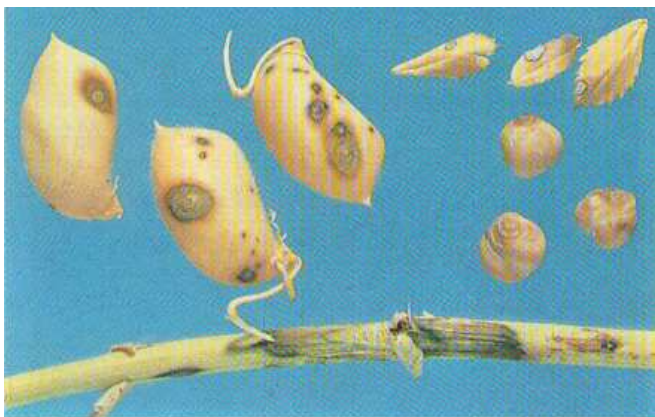

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

کنترل بیماری برق زدگی در نخود

نگارش

مهندس حسین مصطفایی

نشریه فنی، شماره ۶۹، سال ۱۳۹۴

بسم الله الرحمن الرحيم

نشریه فنی

کنترل بیماری برق زدگی در نخود

نگارش

حسین مصطفایی

عضو هیات علمی بخش تحقیقات زراعی و باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل (مغان)، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

سال انتشار

۱۳۹۴

نشریه فنی، شماره ۶۹، سال ۱۳۹۴

این نشریه در تاریخ ۱۳۹۴/۸/۶ با شماره ۴۸۰۶۸ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

عنوان نشریه: کنترل بیماری برق زدگی در نخود

نگارش: مهندس حسین مصطفایی

ویرایش علمی: مهندس حمید یدائی

ویرایش فنی: مهندس علیرضا خواجوی، مهندس علیرضا انعامزاده

ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل - مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت و سال انتشار: اول / ۱۳۹۴

شماره نشریه فنی: ۶۹

قیمت: رایگان (مخصوص محققان، کارشناسان، مروجان و بهره‌برداران زراعت نخود)

نشانی: اردبیل - مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل،

تلفن: ۳۲۷۵۱۵۷۹ (۰۴۵)

اردبیل - شهرک اداری بعثت، سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل،

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی، تلفن: ۳۳۷۴۳۵۰۰ (۰۴۵)

مخاطبان نشریه:

اعضا هیات علمی، محققان، کارشناسان، مروجان، کشاورزان پیشرو و تولیدکنندگان
حبوبات

اهداف آموزشی:

شما خوانندگان گرامی در این نشریه با:

- با بیماری برقی زندگی نخود و روش مبارزه آن آشنا خواهید شد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	مقدمه
۷	عامل بیماری و شرایط شیوع آن
۷	خسارت بیماری
۱۰	روش مبارزه
۱۰	ارقام متحمل به برق زدگی
۱۱	توصیه‌های فنی
۱۲	منابع مورد استفاده

مقدمه

نگاه به قابلیت‌ها و استعدادهای استان اردبیل به طور خاص در تولید حبوبات دیم مثل نخود و عدس از لحاظ شرایط مناسب اقلیمی و خاک در این منطقه موجب شده که استان اردبیل در تولید عدس مقام اول کشور را داشته باشد. با توجه به سطح زیرکشت فعلی عدس و نخود در کشور، سالانه علاوه بر تولید مصرف داخلی استان مقدار زیادی از تولید این محصولات به سایر استان‌ها صادر می‌گردد. در حال حاضر سطح زیرکشت حبوبات از جمله نخود در استان اردبیل کاهش یافته است. این کاهش سطح زیرکشت به علل مختلف صورت گرفته و یکی از علل اصلی آن شیوع بیماری برق زدگی در نخود و بیماری فوزاریوم در نخود و عدس می‌باشد. ارقام بومی در برابر این بیماری‌ها حساس هستند. در حال حاضر تعداد زیادی از زارعین منطقه از ارقام بومی استفاده می‌کنند. شیوع بیماری و اپیدمی شدن آن در بعضی از سال‌ها موجب متضرر شدن زارعین گردیده است. بدین ترتیب سطح زیرکشت این محصولات کاهش یافته است. معرفی ارقام جدید پر محصول و متحمل به بیماری و استفاده زارعین از این ارقام در محصول نخود موجب می‌شود که سطح زیرکشت آن بالا رفته و کشت آن مجددا رونق گیرد. بیماری برق زدگی یک بیماری اصلی در آسیای غربی، آفریقای جنوبی و اروپای شمالی است. در زمانی که هوا گرم و مرطوب است بخصوص پس از بارندگی شیوع می‌یابد.

عامل بیماری و شرایط شیوع آن

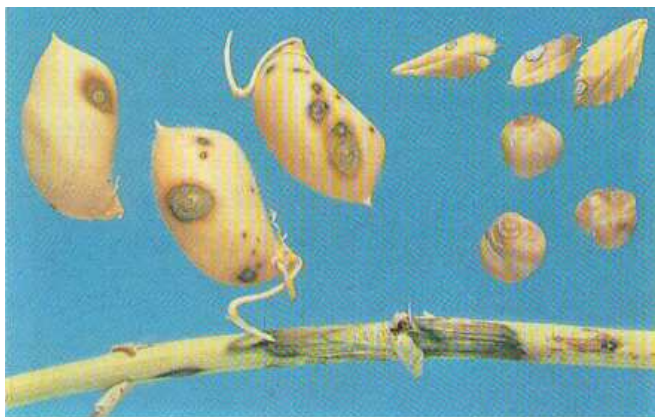
عامل این بیماری قارچی به نام آسکوکایتا بلایت است. این بیماری در شرایطی که هوا گرم مرطوب باشد بلاخص پس از بارندگی و هوای آرام به صورت لکه‌ای در ارقام حساس به شدت شیوع می‌یابد. به همان خاطر در بین زارعین به برق زدگی معروف است. زراعین فکر می‌کنند در زمان بارندگی رعد و برق اتفاق می‌افتد و توسط رعد و برق مزرعه سوخته می‌شود، در حالی که چنین نبوده بلکه شرایط برای وقوع بیماری فراهم می‌گردد.

خسارت بیماری

وقوع بیماری ممکن است در مراحل مختلف فنولوژی (دوره رشد) گیاه اتفاق افتد. قبل از گلدهی ۱۰۰ درصد به گیاه خسارت می‌زند. اگر در زمان رسیدگی گیاه باشد خسارت آن کمتر خواهد بود. این بیماری به تمام اندام‌های هوای گیاه اعم از برگ، ساقه غلاف و دانه خسارت وارد می‌کند که در اشکال زیر قابل مشاهده است.

شکل ۱- علایم خسارت بیماری برق زدگی روی ساقه و برگ نخود

شکل ۲- علایم خسارت بیماری برق زدگی روی غلاف های نخود

شکل ۳- تصویر سمت راست مزرعه رقم حساس به بیماری برق زدگی و
سمت چپ مزرعه رقم متحمل به بیماری

شکل ۴- بوته های نخود آلوده به بیماری برق زدگی

شکل ۵- خسارت بیماری برق زدگی در مزرعه نخود

روش مبارزه

بهترین راه مبارزه استفاده از ارقام مقاوم و متحمل به بیماری است. البته برای پیش‌گیری ضد عفونی بذر هم توصیه می‌گردد. سمپاشی با قارچ‌ها در کنترل بیماری تا حدودی موثر است. البته باید در چندین نوبت انجام گیرد ولی به دلیل اقتصادی نبودن قابل توصیه نمی‌باشد.

ارقام متحمل به بیماری برق زدگی

ارقام محلی موجود همگی در برابر این بیماری حساس هستند. ارقامی که در چند سال پیش معرفی شده‌اند از جمله رقم آزاد، رقم آرمان، رقم هاشم از ارقام متحمل به بیماری هستند. تعدادی از ارقام امیدبخش نیز در حال آزادسازی هستند.

توصیه‌های فنی

- ۱- استفاده از ارقام آزاد، آرمان و هاشم
- ۲- ضدعفونی بذور مورد استفاده
- ۳- عدم کشت متوالی نخود در یک قطعه زمین
- ۴- استفاده از تناوب زراعی غلات با حبوبات

منابع مورد استفاده

1. Anonymous. 1991. Field diagnosis of Chickpea diseases and their Control. ICARDA.
2. Nene, Y.L. and M.V. Reddy. 1987. Chickpea diseases and their control. pp 233-270.

Ministry of Agriculture Jihad
Jihad Agricultural Organization of Ardabil Province
Agricultural Extension Coordination Management

Ministry of Agriculture Jihad
Agricultural Research, Education and Extension Organization
Ardabil Agriculture and Natural Resources Research and
Education Centre

Ascochyta blight control in chickpea

Author

Hossein Mostafaei, *MSc*

Technical Manual, Number 69, 2015